

2018.

**HÁZIÁLLATOK SZAPORÍTÁSÁNAK,
FELNEVELÉSÉNEK,
TAKARMÁNYOZÁSÁNAK ÉS
TARTÁSÁNAK
MUNKAVÉDELMI ISMERETEI**

Ágazat - specifikus útmutató

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Háziállatok szaporításának, felnevelésének, takarmányozásának és tartásának munkavédelmi ismeretei.

1. Fogalmak:

Az állattenyésztés, mint tevékenység mást jelent tágabb és mást szűkebb értelemben.

Tágabb értelemben: az állatok hasznosítására irányuló, az állati termékek és szolgáltatások előállításának minden elemét, mozzanatát magában foglaló tevékenység.

Szűkebb értelemben: az állattenyésztés állatnemesítés az állatok genetikai képességének generációról generációra történő javítása, illetve az arra irányuló tevékenység.

Állatszaporításon az ivadékok létrehozásának rendszerint előre megtervezett céltudatos tevékenységét értjük. Idetartozik a termékenyítések (fedeztetések) szervezése, a vemhes állatok szakszerű ellátása, gondozása, az elletés szervezése, végrehajtása, vagy baromfi esetében a keltetés.

Háziállatoknak azokat a fajokat nevezzük, amelyeknél a házasítás megfelelő szintjét elérték.

Háziállatok:

- Baromfik: liba, tyúk, kacska, galamb, páva, gyöngytyúk.
- Marhák: jak, bivaly, szarvasmarha.
- Más lábasjóság: juh, kecske, sertés, rénszarvas.
- Tevéfélék: teve, láma.
- Lófélék: ló, szamár, rénszarvas.
- Ragadozók: kutya, macska.
- Rovarok: méh, selyemhernyó.
- Kedvtelésre tartott állatok: papagáj, aranyhőrcsög, teknős, pókok, hüllők, stb.

A terjedelem és a sokféleség miatt ebben a fejezetben nem tudunk a felsoroltak mindegyikével foglalkozni, csak a hazai mezőgazdasági társaságokban/vállalkozásokban neveltekkel.

2. Az állattenyésztés általános munkavédelmi követelményei

A gazdasági udvarban és a gazdasági épületek közelében illetéktelen személyek – különösen gyermekek – nem tartózkodhatnak. Őrzéssel, megfelelő műszaki megoldással (pl. elkerítéssel) meg kell akadályozni, hogy illetéktelen személyek megközelíthessék a veszélyes helyeket (állattartó épületek, szénapadlások, hígrágya tárolók, silók, veszélyes gépek és berendezések, stb.)

A biztonságos gazdasági udvar kialakításánál két szempontot kell figyelembe venni:

- azon személyek biztonsága, akik mint munkavégzők tartózkodnak a gazdasági udvarban, illetve,
- azon személyek biztonsága, akik külső vállalkozóként, szolgáltatóként illetve vendégként vagy illetéktelenül tartózkodnak az udvarban.

Az illetéktelenül ott tartózkodókat – különösen a gyerekeket – elsősorban a következő esetekben érheti baleset:

- éles, hegyes szerszámok nyílt tárolásakor,
- védelem nélküli mozgó szerkezeti részek működésekor,
- villamos vezeték érintésekor,
- helytelen terménytárolásakor,

- magasban fekvő helyekre való feljutáskor,
- állatok támadásakor.

Az állattartó telepre – az oda beosztottak és az ellenőrzésre jogosultak kivételével – belépni és ott tartózkodni csak a munkahelyi vezető engedélyével és szakképzett kísérő jelenlétében szabad.

A látogatókat a kísérő köteles tájékoztatni a munkahelyre vonatkozó biztonsági előírásokról, melyeket a látogatók megtartani kötelesek. (Lásd ehhez a „Külső vállalkozások, látogatók, harmadik személyek tájékoztatása a munkaterületre történő belépés előtt, és a megelőző intézkedések” című fejezetet.)

Ha a gazdasági udvar őrzésére nincs lehetőség, akkor azokat a létesítményeket, ahol bal-eseti veszélyforrások előfordulhatnak, le kell zárni. Az üzemeltető felelős azért, hogy a veszélyes létesítmények, berendezések az illetéktelen személyek elől el legyenek zárva, hogy a veszélyt okozó részekhez ne férhessenek hozzá. Az erőgépeket és az önjáró gépeket lezárt fülkeajtóval kell tárolni.

Az éles, hegyes szerszámok nyílt tárolása esetén, a sérülést okozható részeket burkolni kell.

A veszélyes helyeket (kutakat, csatornákat, gödröket, aknákat, hígtrágyatárolókat, stb.) be kell fedni, illetve be kell keríteni vagy más módon meg kell akadályozni az illetéktelenek behatolását, beesését.

A gazdasági épületek kapuit olyan biztosító elemmel kell ellátni, amely megakadályozza, hogy a kapu a sarkaiból kifordítható vagy kiemelhető legyen. Azok az ajtók és kapuk, amelyekben át járművek is közlekednek, nyitott állapotban rögzíthetők legyenek. A magtárak és műhelyek gépjármű közlekedésre alkalmas nagykapui mellett a személyforgalom számára alkalmas kisméretű kaput, ajtót is kell létesíteni.

Vezetősínre helyezett, görgön futó kapunál és ajtónál olyan biztosító elemet kell alkalmazni, amely megakadályozza a vezetősínből való kifutást. A kapunak a faltól való elnyomását, biztosító elem felszerelésével kell megakadályozni.

A gabona befogadására kialakított tárolók, beöntő-nyílását úgy kell kialakítani és olyan védelemmel kell ellátni (például biztonságosan rögzített és megfelelő teherbírású fedéllel és a fedél alatt megfelelő teherbírású hálóval), hogy az megakadályozza a beesését.

Az istállóban olyan szellőzést kell megvalósítani, hogy ott a levegő tisztasága megfeleljen az emberi tartózkodás követelményeinek. Az állattartó épületek levegője különféle gázokkal (pl. ammónia, kénhidrogén, metán, egyéb bűzös gázok), porokkal szennyezett. Ezek a légszennyező anyagok más-más mértékben és módon károsítják az istállóban tartózkodókat és az istálló közvetlen vagy tágabb környezetét.

Az állattartó telepen csak a telep rendeltetésének megfelelő állatokat szabad tartani. Az állattartó telepen fekete-fehér rendszerű öltöző-, mosdóhelyiséget kell létesíteni. A munkahely megközelítése és elhagyása csak ezeken keresztül történjen.

Az állattartó telepen (istállóban) dolgozókat a munkavédelmi oktatás során ki kell oktatni az állatról emberre terjedő betegségekről, továbbá a trágya kezelésére és elhelyezésére szolgáló berendezésekben keletkező gázok elleni védekezés módszereiről is. A munkavállalókat kötelezni kell a személyi tisztaság (mosdás, fertőtlenítés) szabályainak megtartására. Az állattartó telepen munkát végzőkkel meg kell ismertetni a hígtrágya kezelésének és tárolásának veszélyeit, továbbá a veszély elleni védekezés módját és eszközeit. Különösen a keletkező gázok elleni védekezésre kell nagy hangsúlyt helyezni.

Fertőtlenítéshez és takarításhoz a munkavállalók részére biztosítani kell a felhasznált veszélyes keverékek biztonsági adatlapjaikban megfogalmazott előírások, tudnivalók megis-

merését, és a megfelelő védelmet biztosító egyéni védőeszközöket.

A telepre vonatkozóan el kell készíteni a teleprendet is magában foglaló üzemelési utasítást, melyben meg kell határozni a munkahelyi biztonsági követelmények, a rend és tisztaság megtartásának előírásait is. Az utasítást mindenki számára hozzáférhető helyen kell tartani, tartalmát az új dolgozókkal felvételkor ismertetni kell.

3. Baromfi szaporításának, felnevelésének, takarmányozásának és tartásának munkavédelmi ismeretei

A baromfi istálló kiürítésének (az állomány elszállításának és a technológiai berendezések kitrágyázás előtti kiszerezésének) biztonsági előírásait – a helyi adottságok figyelembevételével – a munkáltatónak kell meghatározni.

Napos - és növendék állatok fogadása előtt a teljes istállófelületet és a berendezési tárgyakat magas nyomású berendezéssel tisztára kell mosni, és a mosás után az egész istállót fertőtleníteni szükséges. A régi trágya helye és az istállót körülvevő utak is hasonlóan kezelendők. A fertőtlenítéshez általában formaldehidet (formalint) használnak. A használat előtt a munkát végzőket ki kell oktatni a veszélyes anyag használati és megelőzési tudnivalóiról a biztonsági adatlap felhasználásával. Az istálló fertőtlenítését legalább két személy végezze, akik közül az egyik a fertőtlenítő, a másik a kisegítő legyen. A takarítás, mosatás, fertőtlenítés, szárítás, valamint a szerelési munkák befejezését követően újabb fertőtlenítés szükséges, amit formalingázzal végeznek.

Almos, illetve mélyalmos istállóban, rácspadlós istállóban a rácspadló állapotát szemrevételezéssel meg kell vizsgálni, a szükséges hibákat javítani, a hiányosságokat pótolni kell. Ugyanez a vizsgálat kötelező a mélyalmos tartásnál a feljárók esetében, és a ketreces baromfitartásnál a ketrecek állapota és rögzítettsége vonatkozásában is.

A modern zártrendszerű baromfiistállóban mind a trágyakihordásnál, mind a tojástermelésnél, mind a megfelelő légállapot biztosításánál használnak munkaeszközöket, gépeket, berendezéseket. A biztonságos és egészséget nem veszélyeztető munkakörülmények megteremtése megköveteli a munkaeszközök, gépek, berendezések rendszeres munkavédelmi ellenőrzését, a napi és a tervezett karbantartások elvégzését. Ennek közben tartása a telepvezető feladata.

A baromfitartással kapcsolatos anyagmozgatás, szállítás munkavédelmi rendelkezései:

A takarmány istállóba történő szállításakor, az állatok szállításakor be kell tartani az anyagmozgatásra és a szállításra vonatkozó munkavédelmi előírásokat, a balesetek és a hátsérülések kockázatainak kiküszöbölésére.

Csak biztonságos (kiálló szegektől, pántoktól mentes) tojásos és baromfitartó ládákat, ketrecek szabad használni.

Gépjárművön ketrecek és tojásos ládákat csak biztonságosan – a rakfelületen előírászerűen, megfelelő teherbírású kötéllel, láncsal vagy hevederrel rögzítve – szabad szállítani.

Bármilyen rögzítésnél tilos a láncot vagy kötelet sodorni, keresztezni, a rakomány felett átdobni, valamint a rakomány tetejéről ledobni. Szállítás előtt ellenőrizni kell a baromfitrecek és tojásos ládák biztonságos állapotát.

Ketrecek rakodásánál a gépjármű rakfelületén a csúszás lehetőségét meg kell akadályozni. A ketrecek szállítójárműre való rögzítése csak a megfelelő rakományrögzítővel (műanyag kötél, lánc, heveder) történjen. Ügyelni kell arra, hogy minden ketrec, illetve ládászor rögzítve legyen. Baromfit, házinyulat vagy galambot szállító járművekre vonatkozó rendelkezések:

- a járművön megfelelő ketrecekkel rendezett sorokat kell kialakítani,
- a rakomány rögzítését úgy kell megvalósítani, hogy a ketrecek között légző folyosó legyen, és a rögzítés, illetve oldás a talajszintről elvégezhető legyen,

- a járművet (kivéve a sportgalambot szállító járművet) el kell látni egy résmentes, fedett, jól záródó, könnyen tisztítható és fertőtleníthető, „ÚTIHULLÁK” feliratú tartállyal.

4. Szarvasmarha szaporításának, felnevelésének, takarmányozásának és tartásának munkavédelmi ismeretei

A munkáltatónak írásos utasításban kell szabályoznia az alábbiakat:

- a kötetlen tartású istállóban az állatok mozgását,
- a kötetlen tartású bikahizlalás egyéb – a helyi sajátosságoknak megfelelő – előírásait,
- a tisztításhoz és a fertőtlenítéshez használatos szerek helyi adottságoknak megfelelő kezelési szabályait,
- a szarvasmarha etetés és almozás műveletének – a helyi adottságoknak megfelelő – biztonsági követelményeit,
- a bikák fantomra való ugratásával és az ondóvétellel kapcsolatos – helyi adottságnak megfelelő – biztonsági előírásokat.

A szaporításra vonatkozó munkavédelmi előírások:

- fedeztetés céljából a bikakarámhoz közvetlenül csatlakozó fedezettető karámot kell építeni,
- fedeztetésnél mindig legalább két gondozó legyen jelen. A fedezettető karámon belül rajtuk kívül más személy ne tartózkodjon,
- a szarvasmarha mesterséges megtermékenyítését legalább 2 fő végezze,
- a művelethez az állatot le kell kötni vagy speciális bokszban (termékenyítő kalodában) kell elhelyezni.

A szarvasmarha tartás munkavédelmi előírásai:

- a tenyészbikát egyéves korától kötelező orrkarikával ellátni,
- a tenyészbikát az orrkarikába helyezett vezetőrúddal az állat gondozója vezesse. A vezetést egy fő kötéllal segítse,
- a tenyészbikát eloldásakor és megkötésekor, az egyik gondozónak az állattal szemben állva, orrkarikába fűzött vezetőrúddal tartania kell. Az orrkarikát csak akkor szabad elengedni, ha a bikával foglalkozó gondozó a bika állásából távozott,
- a tenyészbika állása kellő szilárdságú, legalább 1,5 m magasságú kerítéssel (korláttal) legyen körülvéve,
- az ideges, nehezen kezelhető tenyészbikát ki kell selejtezni,
- a tenyészbika a jászolkarikához erős láncsal, két oldalra legyen kikötve,
- legelőn való tartás esetén a tenyészbikának egyedileg kell karámot építeni. A karám 8,0 x 8,0 m alapterületű, 2,0 m magas és megfelelő szilárdságú korláttal bekerített legyen,
- bokszban vagy karámban a gondozón kívül más személynek bemennie csak a bika orrkarikájának vezetőrúddhoz történő rögzítése után szabad,
- a hízóvikát a jászolkarikához kellő szilárdságú kötéllal – gyorskioldó szerkezettel ellátott jászol esetében láncsal – két oldalra kell kikötni. A jászolkarika rögzítését és a kötéllal megkötni a gondozó naponta ellenőrizze.

Kötetlen tartású bikahizlalás esetén:

- a 300 kg-ot meghaladó állat (és általában a hím állat) gondozójaként nőket, valamint 18 éven aluli és nyugdíjas korhatár feletti férfiakat nem szabad foglalkoztatni,
- egy szilárd, legalább 1,5 méter magas korláttal körülhatárolt – legalább 42 m²-nyi alapterületű – rekeszben legfeljebb 15 olyan hízóvikát szabad tartani, amelyek 300 kg-ot meghaladó súlyúak,
- az etető- és itató berendezések elhelyezése olyan legyen, hogy azokat kívülről lehessen feltölteni,

- a karámban vagy a pihenőtéren való munkavégzés (kitrágázás, alom szétterítése) megkezdése előtt az állatokat biztonságosan ki kell rekeszteni,
- kezelés és mérlegelés esetén az állatok felhajtása a kezelőfolyosóra és a mérlegre csak biztonságos módon (például a külső karámtérben) történhet. Egyidejűleg csak egy rekeszt szabad kinyitni, a többi zárva legyen úgy, hogy az állatok a belső istállótérben tartózkodjanak,
- lekötés nélkül tartott állatoknak a szállító járműre való rakodása előtt meg kell akadályozni a csoportok keveredését,
- az állatok közé csak a gondozónak és az állatorvosnak szabad belépnie akkor, ha előzőleg meggyőződtek az állatok nyugodt viselkedéséről és arról, hogy a felügyeletet ellátó személyek elfoglalták kijelölt helyüket,
- vérvétel esetén az állatokat a felhajtófolyosó oszlopain elhelyezett karikákhoz kell rögzíteni. A felhajtófolyosó olyan keskeny oltófolyosóhoz is csatlakoztatható, amely elülső ferde állású rekeszében az állatok egymást rögzítő helyzetbe jutnak,
- a pihenőtérben és karámban levő állatok között egészségügyi kezelést és egyéb fájdalmat okozó beavatkozást (pl. füljelzés) végezni nem szabad.

A hízó bikát vezetés nélkül csak szilárd padozatú, korlátokkal határolt folyosón szabad teleni. A bika és tehén szarvát szükség esetén szarvgombbal kell ellátni, illetve az állatot szarvtalanítani kell. Az elletőistállót minden ellés után fertőtleníteni kell. A többi istállóban a fertőtlenítést negyedévenként kell elvégezni. Almozni csak a padozat fertőtlenítése után szabad. Az oldalfalakat és egyéb részeket szintén negyedévenként kell fertőtleníteni. Mélyalmos istállók padozatának fertőtlenítése alomcsere esetén történjen. A fertőtlenítést csak szakképzett személy végezheti.

Kézi fejés előírásai

- A kézi fejésnél a dolgozó az állat oldalánál, a rúgnak legjobban kitett helyen, előnytelen testhelyzetben végzi a munkát, ezért a különböző fejési módok közül az állat számára legkíméletesebb marokfejést kell alkalmazni.
- A fejés ideje alatt különösen fontos az állatok nyugalmát biztosítani. A váratlan zajra megriadó állatok hirtelen oldalra lépéssel fellökhetik a fejőt.
- A beteg tőgyű, rúgós tehének nehezen tűrik a fejést, ezért ezeket kíméletesen, szükség szerint kalodában kell fejni.
- Az állat mellé csak úgy szabad belépni, ha az nem éri váratlanul, ezért előtte nevének kell szólítani. Ha az állat jelezte, hogy figyel, csak azután szabad mellé belépni. Gyakran előfordul, hogy nem a kezelt állat, hanem a szomszédja okozza a balesetet, ezért arra is figyelmet kell fordítani.
- Nagyon sok kéz, illetve mellkas sérüléssel járó balesetet okozott már a szarvcsapás. Az ijedt állat ütést mérhet szarvával a dolgozóra, ezért is el kell kerülni, hogy megijedjen.
- Fejés közben dohányozni vagy a szájban bármit tartani balesetveszélyes.
- Kézi fejés esetén célszerű az állat farkát a lábához kötni. A fejést végzőnek kényelmes és biztonságos testtartásban kell elhelyezkednie.

5. Sertés szaporításának, felnevelésének, takarmányozásának és tartásának munkavédelmi ismeretei

A munkáltatónak írásos utasításban kell szabályoznia az alábbiakat:

- az ivarozó kocák keresését (kiválasztását),
- a sertések etetésével kapcsolatos munkabiztonsági előírásokat – a helyi adottságok

- figyelembevételével –,
- a vegyszerek kezelésének és felhasználásának szabályait.

A szaporításra vonatkozó munkavédelmi előírások:

- a kanok fantomra ugratása során az ugrató helyiségben nem szabad az állat nyugalmát zavaró tevékenységet folytatni,
- ondóvetelkor úgy kell elhelyezkedni, hogy az oldalra lecsúszó kan a munkavállalóban kárt ne tegyen,
- kereső kan alkalmazása esetén, a kan hajtásához minden esetben terelőfát kell használni,
- fialáskor a kocák közelében a gondozón és segítőjén kívül más személy ne tartózkodjon.

A sertés tartás munkavédelmi előírásai:

- a nyugtalan, malacát féltő kocát gondozója csak az állat megnyugtatása után közelítse meg,
- malacokat kezelni csak a kocák kirekesztése után szabad,
- a malacok együttes kezelése nem megengedett,
- a kanok agyartait tenyésztésbevetelkor – ha azokat malackorban nem távolították el – évenként rendszeresen le kell csípni annyira, hogy gondozójukat ne veszélyeztessék,
- a férőhely takarítását csak a kan (kanok) kirekesztése után szabad végezni,
- az állatról emberre terjedő betegségek megelőzése érdekében, sérült kézzel vagy lábbal dolgozni tilos. A sérüléseket az orvosnak vagy a termelésirányítónak jelenteni kell.
- az állatok jártatását összeszokott állatcsoportok esetén 1, különben legalább 2 személynek kell végeznie. Egyszerre csak egy falkát vagy egyedi tartás esetén legfeljebb 15 kocát szabad jártatás céljából kihajtani,
- a növendék vagy kifejlett sertés gyógykezeléséhez az állatot orrhurokkal vagy oltófolyosóban kell rögzíteni. A szopós malac ivartalanító állványban vagy kézzel is rögzíthető,
- vérvételnél és oltásnál orrféket vagy terelőfát kell használni,
- a sertések rakodóra történő felhajtásához terelőlapot kell használni.

6. Juh tenyésztésének, felnevelésének, tartásának munkavédelmi ismeretei

A munkáltatónak írásos utasításban kell szabályoznia:

- az akol, istálló kiürítésének (az állomány elszállításának és a technológiai berendezések kitrágyázás előtti kiszerezésének) biztonsági előírásait – a helyi adottságok figyelembevételével –.

A tenyésztés, felnevelés, tartás munkavédelmi előírásai:

- a trágya öngyulladásának elkerülése érdekében a hodályban legfeljebb 0,4 m trágyavastagságot szabad megengedni. Ennek elérése esetén a kitrágyázást el kell végezni,
- kitrágyázás után fertőtleníteni kell,
- az akol, istálló fertőtlenítését legalább két személy végezze, akik közül az egyik a fertőtlenítő, a másik a kisegítő legyen.

7. Lovak szaporításának, felnevelésének, takarmányozásának és tartásának munkavédelmi ismeretei

A lovas - iskolának – 18 éven aluli dolgozó foglalkoztatása esetén – meg kell határoznia a foglalkoztatás feltételeit (szakmunkás-képesítés, orvosi alkalmassági vizsgálat stb.).

A szaporításra vonatkozó munkavédelmi előírások:

- a mént próbáltatásra vagy fedezésre, rövid kantárszáron kell felvezetni,
- kancát próbáltatni csak az előírt méreteknek megfelelő próbafal mellett szabad,
- ideges mént próbáltatásra vagy fedezésre két személynek kell vezetnie.

A tenyésztés, felnevelés, tartás munkavédelmi előírásai:

- lóistállóban állatgondozóként csak 18. életévét betöltött, kioktatott vagy szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkező, egészségileg alkalmas személyt szabad foglalkoztatni,
- lóistállóban az állashoz való belépés előtt a lovat nevéen kell szólítani és belépni csak azután szabad, miután az állatgondozó meggyőződött a ló nyugodt viselkedéséről.

A ló ápolása során a következő biztonsági szabályokat kell betartani:

- a ló fara mögé ápolás céljából sem szabad állni,
- a hasi részeket kellő óvatossággal kell csutakolni. Az érzékeny, csiklandós lovaknál ezt a munkát mindenkor az állandó gondozónak kell végeznie,
- a hátsó láb felemelésekor a far irányába fordulva szorosan a far mellé kell állni,
- a lábat felemelés előtt felülről lefelé végig kell simítani,
- a ló úsztatását (úsztatva fürdetés) csak úszni tudó és ezzel a munkával a gazda által megbízott személy végezheti, közben a ló hátán ülni nem szabad,
- rúgós és harapós ló patkolásához kalodát vagy pipát kell használni, a patkoláshoz durva természetű és erős szájú lovak esetében feszítőzablát kell alkalmazni,
- a patkók tűzi munkálatainak elvégzésekor a munkahelyen csak azok a személyek tartózkodhatnak, akik ebben a munkában részt vesznek.

Lovagolni csak nyereg alkalmazásával és olyan csizmában szabad, amelynek talpa a sarkig sima. Felügyelet nélkül csak lovaglásban megfelelő jártassággal rendelkező személynek szabad lóra ülni. Lovat vezetőszáron nyeregben ülve a másik ló mellett vezetni nem szabad.

A munkalovaglás során esetleg elszabadult ló elfogásáig a pályát szabaddá kell tenni. Nyergelésnél a hevedert meghúzni csak a lónak az állásból való kifordítása után szabad. Kisebztet, elcsigázott vagy beteg lovat nem szabad megnyergelni.

Mén nyergelése és kantározása során ügyelni kell arra, hogy az állat ne érjen a mellette lévő ménhez.

Fiatal méncsikó nyergelése, szerszámozása, ki- és befogása csak úgy végezhető biztonságosan, ha ezeknél a műveleteknél segítő személy is jelen van.

Ha a mén hevederiszonyban szenved, akkor annak hevederét csak megvezetés (járatás) után szabad meghúzni.

A ménék járatása kétoldali vezetékkel történjen, 3 méter távköz betartásával.

Mén kocsi tanítása során – a fokozott figyelem mellett – közfa és szájkosár használatára van szükség.

Ha a ménék összemarakodnak, azok szétválasztását vízzel való leöntéssel kell végezni. Állati erővel vontatott járművet csak olyan személynek szabad hajtani, aki hajtó engedéllyel rendelkezik és megfelelően tud bánni az állatokkal.

Ideges, harapós állatot, amely a közlekedőket veszélyeztet, nem szabad befogni.

Rakodás alkalmával az állat istrángját vagy jármát le kell venni. A fogatolt járművet nem szabad őrizenlenül hagyni. A kocsi a terhet egyenletesen elosztva lépcsőzetesen kell elhelyezni, majd ledőlés, lecsúszás és megbillenés ellen biztosítani kell.

A lovak befogásánál csak az arra illetékeseknek szabad a lovak közelében tartózkodni. Ha szükséges, akkor a fogatolt járművet megtolni csak hátulról szabad. Csak ép és biztonságos lószerszámokat szabad használni. Ezt az állat gondozójának ellenőriznie kell.

8. Mezőgazdasági szárítóberendezések

A szárítóberendezések kezelésére vonatkozó előírásokat használati utasításba kell foglalni, melynek tartalmaznia kell:

- a tüzelőberendezés begyújtása előtti átszellőztetését,
- a sikertelen gyújtás esetén követendő eljárást,
- az égés folyamatosságának megfigyelését (állandó felügyeletet igénylő berendezésnél)
- a helyiség mesterséges szellőztetését,
- az üzemzavar esetén megteendő intézkedéseket,
- a rendszeres, 8 üzemóránként történő ellenőrzéssel kapcsolatos teendőket.

A mezőgazdasági szárítógépek kezelője olyan képesített személy legyen, aki a berendezés üzemeltetését szakismerete alapján el tudja látni. Feladata a berendezés felügyelete, a szükség szerinti szabályozás, indítás és a szerelés nélküli hibaelhárítás.

A szárítóberendezés felügyelője olyan – a berendezés üzemeltetésére alkalmas – személy legyen, akit feladataira bizonyíthatóan kioktattak. Feladata a berendezés üzemzavarainak észlelése és felismerése, szükség esetén a berendezés leállítása.

A szárítóberendezés karbantartását olyan képesített személy végezze, aki a berendezés karbantartását szakismerete alapján el tudja látni. Feladata az üzemzavart okozó hiba szükség szerinti szereléssel történő elhárítása és a berendezés beszabályozása.

A szárítógépek kezelőinek a tüzelést és az égés kémlelését csak fényvédő üveggel vagy fényvédő szemüveggel szabad végezniük.

A szárítók tálcáin az anyag terítését kézzel végezni nem szabad.

A szárítógépeket nem szabad hatékony por- és gázelszívás nélkül üzemeltetni.

Gáz- és olajtüzelésű szárítóberendezés 5 évenkénti időszakos biztonsági ellenőrzését el kell végeztetni.

A berendezés évenkénti üzemi vizsgálata során naplóban kell rögzíteni a vizsgálat időpontját, az észlelt rendellenességeket, ezek kijavításának módját és megtörténtét, valamint a berendezés állapotára vonatkozó nyilatkozatot és a vizsgálatot végző nevét. A naplót a berendezés üzemeltetésének helyszínén kell tartani.

9. A trágyaeltávolítás gépei

A munkáltatónak a trágyaeltávolítás gépeinek és berendezéseinek biztonságos üzemeltetésével kapcsolatban – figyelemmel a helyi sajátosságokra – szabályozni kell az alábbiakat:

- a ráccspadló elemek kiemelésével,
- a mélyalom eltávolításával,
- az épületen belüli markolóval végzett munkával,
- a traktorra szerelt tolólap mozgatásával,
- a beépített trágyaeltávolító berendezések beindíthatóságának gyakoriságával,
- a trágyarakodás markolóval történő végrehajtásával,
- a kitrágyázó berendezés elakadásának megszüntetésével,
- a trágyaszán működtetésével és,
- a trágyaszán vonókötelével kapcsolatos műveleteket, illetve feladatokat.

A homlokrakodó gép kezelőjének trágyarakodás közben az istállóból való ki – és behajtáskor figyelmeztető hangjelzést kell adnia.

Az istállóban abban a részében, ahol a kitrágyázó gép üzemel, a gépkezelőn kívül más személyeknek nem szabad tartózkodni.

10. Falközi silóra vonatkozó rendelkezések

A falközi silóba való betárolás billenthető pótkocsival, az egyenletes elterítés, taposás (tömörítés) pedig toló lappal és védőkerettel, illetve biztonsági fülkével ellátott traktorral történjen. A géppel az áthajtós rendszerű silótérben csak úgy szabad közlekedni, hogy az más gépek biztonságos mozgását ne veszélyeztesse. Amennyiben a silóra a szállító jármű önjelétől nem tud felmenni, meg kell oldani annak vonókötéllel történő biztonságos vontatását.

A siló teljes magasságig feltölthető, de a legfelső 0,5 m vastag feltöltést (a domborított részt), mindenképpen nappali műszakban kell kialakítani, vagy megfelelő világítás kialakításával biztosítani kell a biztonságos munkavégzést. A siló oldalának felső síkjára – a töltés és tömörítés időtartamáig – optikai helyzetjelző korlátot kell elhelyezni. A tároló területet és a hozzávezető utakat megfelelően meg kell világítani. A siló tetején történő munkavégzés során, illetve közlekedéskor, a siló szélét 0,5 m-nél kisebb távolságra megközelíteni tilos.

11. Takarmányfüllesztő berendezésekre vonatkozó rendelkezések

A füllesztők felnyitása előtt a belső túlnyomást meg kell szüntetni. A füllesztő fedele könnyen nyitható és lecsapódás ellen biztosított legyen. A berendezés kézi billentés és lebillenés ellen biztosított legyen. Az anyag ürítését biztonságos csúszda alkalmazásával kell megoldani.

A füllesztő javítását, karbantartását csak akkor szabad megkezdeni, ha a berendezés legalább +30 °C-ra lehűlt.

12. A kézi takarmánykiosztásra vonatkozó rendelkezések

A pótkocsiról történő kézi takarmánykiosztás biztonságos végrehajtása érdekében a munkáltatónak írásos utasításban kell szabályoznia:

- a munkavégzés személyi feltételeit,
- a megrakott pótkocsi tetején való tartózkodás veszélyeit,
- a megrakott pótkocsi tetején történő személyszállítás tiltását,
- a takarmány egyidejűleg mindkét oldalra való lerakásának veszélyeit,
- ha van alacsony tetőszerkezetű istállóépület, akkor a kiosztás esetén előálló veszélyhelyzetek megelőzésének módját,
- a kézi takarmánykiosztás következtében lehetséges hátsérülés kockázatának kiküszöbölését.

A pótkocsiról történő takarmány kiosztásnál foglalkoztatott személyeknek a szakmai tapasztalat mellett rendelkezniük kell az adott munkavégzés munkavédelmi előírásainak ismeretével is.

A takarmány egyidejűleg mindkét oldalra való lerakásánál a pótkocsin egyidejűleg legfeljebb két személy tartózkodhat, illetve végezheti a kiosztást.

Források

[1] 16/2001. (III. 3.) FVM rendelet a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat kiadásáról

[2] Munkabiztonság, és tűzvédelem a mezőgazdasági kisüzemekben és családi gazdaságokban. BÉTÉ Szervező és Szolgáltató Bt.

